Munkaszervezet: A ~ a társadalomnak a munka elvégzésére (—>munka) létrehozott akcióközössége (—>akcióközösség), amely hosszabb időn át állandóságot mutat, s ezért jellemző módon tükröződnek benne a kor gazdasági, társadalmi viszonyai, egy szükebb közösség hagyományai. A ~ mindenkori jellegét alapvetően meghatározzák a munkaeszközök és a társadalom. A munkaeszközök jellege (formája, technológiája), fejlettségi foka (az összes munkaeszközök által képviselt termelési szint) ugyanis megszabja a konkrét munkafolyamat összetettségét (—>technikai munkamegosztás), s a társadalmi viszonyok, illetve a konkrét társadalmi környezet pedig kijelöli az egyének, csoportok helyét a munka folyamatában, azok rendszerében. A munkaeszközök által meghatározott konkrét munkafolyamat, mint tevékenység, s a társadalom által megszabott hely és szerepkör a munkafolyamatok rendszerében együttesen a ~ alapvető viszonyait alkotják. A ~ alap-vető viszonyaiból fejlődnek ki a munkavégzés folyamán a ~ másod-lagos viszonyai, azok az emberi kapcsolatok, amelyek már a ~ kizáró-lagos sajátjainak, termékeinek tekinthetőek (pl. a munkafolyamat irányítása, speciális munkacsapatok stb.). A ~ alapvető célja, hogy az adott gazdasági, társadalmi szinten az egyének, csoportok a leggazdaságosabban fejthessék ki termelő tevékenységüket. Az alapvető célon túl a ~ egyéb célokat is szolgálhat, ám ezek a termelés hatékonyságát csökkentik (—>paraszti munkaszervezet, —>munkaszerve-zet funkciói). A ~-nak két nagyobb csoportját különítjük el: 1. organikus képződésű ~ok, amelyeket a a közösség belső erői az élet természetes folyamatában, külső beavatkozás nélkül alakítanak ki; 2. organizált ~, amelyeket a közösségen kívülálló, többnyire fölérendelt társadalmi helyzetű egyén, csoport hoz létre, s benne a tudatosság, tervszerű átgondoltság érvényesül. A néprajz elsősorban az első cso-porttal foglalkozik, s az organizált ~ok csak annyiban érdeklik, amennyiben ezeknek hatása volt az organikus képződésű ~okra. A kettő között éles határ nem vonható, a két csoport között állandó hatás-visszahatás érvényesül. (—>robot, üzemszervezet). - Irod: Szendrey Ákos: Ethn. (1938); Fél Edit: NÉ. (1940); Szabó László: Ethn. (1967); Szabó László: Munkaszervezet és termelékenység a magyar parasztságnál a XIX-XX. században (Szolnok, 1968). Bakó Ferenc: Egri Múz. Évk. (1963).